

Introductie van ds. Jan Tom Schneider

In de weken die volgden op het overlijden van ds. Martin van Wijngaarden is door de wijkkerkenraad, in overleg met de Algemene Kerkenraad, het idee omarmd om voor de periode van een jaar gebruik te maken van de diensten van een ambulant predikant. Om wat ruimte en rust in te bouwen, het verlies van Martin zoveel mogelijk een plek te geven en toch het pastorale werk door te kunnen laten gaan. Daarom werd op zondagmorgen 8 december ds. Jan Tom Schneider aan de gemeente voorgesteld. Hieronder een verslag van een gesprek met Jan Tom, ter introductie voor de lezers van het blad Samenklank.

Toch het meest thuis in Den Haag

Jan Tom (1961) werkte tot 2020 bij de krijgsmacht als geestelijk verzorger. Sinds 2010 woont hij met zijn gezin in de Vruchtenbuurt. Hij voelt zich Hagenaar en zegt blij te zijn, na vele verhuizingen in zijn leven, te weten dat deze stad zijn stad is. Na onrustige jaren in zijn jeugd – de vader van Jan Tom werkte onder meer als diplomaat – volgden eindelijk meerdere jaren op één plek, in Scheveningen, met Sorghvliet als zijn middelbare school. Hij koos voor de studie Theologie in Leiden vanwege de afwisselende vakken: talen, kerkgeschiedenis, psychologie, vreemde culturen, van alles eigenlijk om meer over ‘de mens’ te weten te kunnen komen. Voor menig studiegenoot leidde deze studie als vanzelf naar een baan in de kerk. Jan Tom wilde eerst meer van de praktijk zien en weten of bij iemand als hij een kerkelijke ambt wel zou passen. Hij kreeg de unieke kans om enkele maanden in de methodistenkerk in Argentinië met predikanten mee te lopen, in een jaar (1987) niet lang na het einde van de dictatuur in dat land. Mensen waren er nog altijd innerlijk gewond, familieleden bleken soms voorgoed verdwenen, jonge kinderen ouderloos gemaakt door het regime van de militairen. Een kerk bleek in deze context veel te kunnen betekenen, zag Jan Tom: een plek van troost, van open gesprek, vrije gedachte en spreekbuis van een volk dat hunkerde naar gerechtigheid. De liefde voor mensen in Latijns-Amerika, betrokkenheid bij hun strijd om een waardig bestaan en liefde voor de Spaanse taal begonnen te groeien bij hem, tegelijk met respect voor de rol die een kerk kan spelen in zo’n samenleving.

Daarna kreeg Jan Tom de kans in de Haagse Kloosterkerk als pastor voor jeugd- en jongerenwerk aan de slag te gaan. Sommigen uit deze groepen gaven hem het laatste duwtje om zich in te schrijven voor de opleiding tot predikant. ‘Bij jou mogen we tenminste twijfelen, bij jou mogen we het ook vaak gewoon niet weten’, zo zeiden zij het. Deze jaren met jongeren stelden ergens gerust: er is in de kerk ruimte voor vragen en twijfels en onderlinge uitwisseling, niet alleen voor kant en klare antwoorden.

Werken bij de krijgsmacht

In 1990 kreeg Jan Tom een verrassend telefoontje van een collega bij de marine. Ze zochten een nieuwe vlootpredikant. Tien jaren marinepastoraat volgden, met daarin varen op oorlogsschepen, kerkdienstjes op een helikopterdek en wonen op Curaçao. Maar ook de leerzame lessen om zweverige taal te vermijden en er plezier aan te beleven om maandenlang op te trekken met mensen uit allerlei lagen van de bevolking, ver van huis en als hun luisterend oor. Sommige situaties ziet Jan Tom nog altijd voor zich, zoals het meegaan op patrouille door Honduras, toen de marine was opgedragen ondersteuning te bieden na de orkaan Mitch in 1998. Maar net zo goed het binnenvaren van de haven van Venetië, aan boord van een fregat, en het afmeren midden in die wonderschone stad, vlak naast het San Marcoplein.

Het werken daarna onder luchtmachtmilitairen bood andere uitdagingen, zoals het leiden van een groot team collega’s, met daarin, naast predikanten, ook humanisten en katholieke geestelijk verzorgers. Ten slotte volgden vier jaren gericht op steun aan militairen, veteranen, van wie het leven, door een negatieve ervaring tijdens een missie in een crisisgebied, danig

verstoord was geraakt. Terugkeren in de maatschappij is voor hen vaak moeilijk en Jan Tom raakte ervan overtuigd dat de samenleving en ook de kerk meer erkenning en waardering moeten tonen voor het werk van de militair en voor de impact die dat kan hebben op de mens in het uniform.

Toch weer studie en toch weer werk

In 2020, Jan Tom was toen 59 jaar oud, verliet hij de krijgsmacht en bood hij zich aan als ambulant predikant bij de PKN. Er bleek veel werk te zijn als invaldominee, tussentijds, daar waar een gemeente zoekende is naar de richting of naar de juiste match met een voorganger. Hij diende in Rhoon en in de Haagse Kloosterkerk, en zal dit ambulante predikantswerk nu voortzetten bij ons: pastoraat, huisbezoeken, kringenwerk, samen optrekken met het team van pastores en zo nu en dan een kerkdienst. Intussen was er sinds 2020 ook gelegenheid om zijn oude liefdes op te pakken: Latijns-Amerika en de Spaanse taal. Jan Tom studeerde een semester in Chili en volgde colleges in Leiden van docenten uit Bolivia, Chili, Argentinië. 'Er valt nog zoveel te leren!'

In het voorjaar hoopt Jan Tom voor de stichting Epafras een korte reis te maken naar Finland, om Nederlandse gevangenen te bezoeken die daar opgesloten zitten, landgenoten die weleens vergeten worden, maar waar de kerken zich voor blijven inzetten, trouw aan zijn en bemoedigen.

De vraag aan Jan Tom welk boek hem de laatste tijd heeft geïnspireerd, levert twee titels op. 'De herinnerde soldaat' van Anjet Daanje beschrijft enkele jaren uit het leven van een voormalig soldaat die in de loopgraven vocht tijdens de Eerste Wereldoorlog. Hij is zijn geheugen kwijt en overleefde misschien wel dankzij het vergeten van alle gruwelijkheden waarin hij terecht was gekomen. De schrijfster kruipt in zijn hoofd en we maken iets mee van de wanhoop waarin hij leeft, een man zonder verleden, niet wetende wie hij ooit geweest is. Het andere boek dat Jan Tom noemt is 'Het hele dorp wist het' van Rinke Verkerk, over misbruik in een familie en in een dorp, gepleegd door een man van aanzien. Zijn daden worden door bijna iedereen verzwegen, maar blijken zich door de jaren heen steeds te hebben herhaald.

Tot slot stel ik Jan Tom de vraag wie God voor hem is. Hij vertelt dat God, in zijn beleving, op allerlei manieren 'werkt'. Als een herinnering aan ons, die vaak in onze 'bubbel' zitten, dat het leven over zoveel meer kan gaan dan we soms denken. 'God kan mij via Bijbelse verhalen erop wijzen dat ik nergens ben zonder de ander. Tegelijk word ik er door God aan herinnerd dat hij mij in al mijn moeiten, met wat mij lukt en met wat ik verpruts, blijft dragen en steeds een nieuwe kans geeft. God moedigt mij aan te blijven streven naar verbinding en mildheid op te brengen, naar een ander en naar mijzelf.'

U kunt in contact komen met ambulant predikant Jan Tom Schneider via de mail of telefoon (zie pagina 13). Zijn werkdagen zijn in elk geval op maandagen en dinsdagen.

Christiaan Scheen

En ik zag: een nieuwe wereld

Het kunstwerk 'Het angelus' van Jean François Millet kreeg ik begin december zomaar toegezonden en ik werd er stil van. Misschien werd ik wel extra geraakt doordat ik uit een tuindersfamilie kom. Of is het iets anders wat me zo raakt... in de adventstijd?

Het 'angelus', in het Nederlands 'Engel des Heren', is een katholiek gebed. Het gebed gedenkt het mysterie van de menswording van Christus en verwijst naar de engel Gabriël die tot Maria spreekt als hij de geboorte van Jezus aankondigt. Vroeger was het de gewoonte om het gebed drie keer per dag te bidden; bij zonsopgang, tussen de middag en bij zonsondergang. Daarvoor werd dan speciaal de klok geluid. De gelovigen namen een korte pauze, namen even rust en richtten zich tot God, en dat driemaal per dag. Op het platteland bleef het middaggebed nog lang in gebruik, maar of het nu nog gebeden wordt is de vraag.

Het schilderij

Als je naar het kunstwerk van Millet kijkt kun je misschien denkbeeldig de klok horen luiden die je wil oproepen tot gebed. Wat zien we? Een boer en boerin op de akker. Ze staan gebogen en stil met de handen gevouwen. De vrouw houdt haar handen dicht tegen zich aan en de man heeft zijn pet afgedaan. Er lijkt iets bijzonders te gebeuren, iets heiligs? Diep in gebed zijn ze verbonden. We hebben de ander nodig.

Op de grond zien we een mand met aardappelen en daaromheen gerooide aardappelen. De hooivork is in de grond gestoken. Op de kruiwagen gevulde zakken met de oogst van de dag. In de verte zien we meerdere gebouwen en een kerktoeren. De lucht is goudgeel gekleurd en als we goed kijken, zien we hoog in de lucht vaag de vogels vliegen. De twee biddende mensen met hun ogen en hart op God gericht worden omgeven door een gloed van goudgeel licht. Ik denk dat ze dankbaar zijn voor wat door God gegeven is na een dag van arbeid op het land. Het geeft me een warm gevoel als ik naar dit kunstwerk en deze mensen kijk en het inspireert me. Met name de eenvoud ervan. Soms kunnen we even opgetild worden boven de alledaagse werkelijkheid. Dan stroomt er licht en liefde binnen in ons goede leven.

Deze wereld en een nieuwe hemel en een nieuwe aarde

Wat wij deze wereld noemen heet in de taal van de Bijbel 'hemel en aarde'. Dat is daar waar je in leeft, om je heen, boven en beneden, hoog en laag, dicht bij ons en ver weg. Er gebeurt nogal wat in deze wereld vandaag de dag, ver weg en dichtbij. De aarde kan wankelen, de bergen kunnen instorten in het diepst van de zee, de watervloeden kunnen kolken en koken, hoge golven doen de bergen beven, volken roeren zich en koninkrijken storten ineens. Het kan je zomaar overkomen zonder dat je daar zelf iets aan kan doen op dat moment. Maar er kunnen ook situaties zijn of ontstaan waarin we er zelf een puinhoop van maken of hebben gemaakt. Het is de macht van de rijken en de machteloosheid van de armen. Tranen dus, dood, rouw, weklachten en een zee van ellende. In de Bijbel lezen we in het boek Openbaring over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Johannes maakt bekend wat God gesproken heeft en waarvan Jezus Christus heeft getuigd. Johannes zag een nieuwe wereld waar geen dreiging meer is en geen recht van de sterksten. Hij zag een nieuwe wereld 'uit de hemel van Godswege' neerdalen uit kracht van ontferming en uit trouw en volharding.

Jezus roept ons op om waakzaam te zijn en onophoudelijk te bidden. Weet je in Hem geborgen en zie uit naar het koninkrijk van God! Ik vond een mooie tekst van Huub Oosterhuis hierbij:

Wat in stilte bloeit

*Wat in stilte bloeit, in de luwte van tuinen,
onder de hete zon, op de akker,
heeft Hij bestemd voor de tafel der armen.*

*Aardekracht, zonkracht is Hij, licht in mensen,
dat wij elkaar verblijden en doen leven,
brood van genade worden, wijn van eeuwig leven.*

*Maar wie niets hebben, wie zal hen hieraan deel geven?
En die in weelde zwelgen en van niets weten,
wie zal hen naar gerechtigheid doen verlangen?*

*Aanschijn der aarde, wie zal jou vernieuwen?
Hij die alles zal zijn in allen, heeft ons bestemd
om, aarde, jouw aanschijn te vernieuwen.*

Sandra den Hollander

Wij kunnen veel met elkaar

Gert-Jan de Raad treedt per 1 januari 2025 terug als diaken van de Bosbeskapel. Tijd voor een terugblik.

Wie is Gert-Jan?

Gert-Jan de Raad woont in het Wateringse Veld, hij is getrouwd met Irene. Hij heeft drie kinderen en vier kleinkinderen. In de hal van zijn huis hangt een groot bord met de foto's van de familie. Trots vertelt hij wie wie is. Sinds juli 2024 is hij gepensioneerd en een echte huisman. Irene werkt nog in het onderwijs, maakt lange dagen en Gert-Jan is nu de baas thuis. Hij doet al het huishoudelijk werk met enthousiasme. Koken is echt een van zijn hobby's. Dit doet hij nu elke dag en met veel plezier. Heel Holland Bakt is misschien nog iets voor hem.

Kerk-zijn

In 1986 is Gert-Jan met Irene komen wonen in de Vruchtenbuurt en lid geworden van de Petrakerk. Na sluiting van deze kerk is hij overgestapt naar de Bosbeskapel en daar is hij actief geworden. Hij is verder jeugdoudlerling geweest, lid van de ZWO-commissie en twee termijnen diaken.

Waarom diaken?

Volgens Gert-Jan is het diakenschap het mooiste ambt in de kerk. Je kunt concreet bezig zijn voor de medemens. Dienstbaarheid aan de naaste is een van de kerntaken van een diaken. Hij is niet zo'n vergadertijger, maar gewoon dingen doen is zijn ding. In de wijkgemeente, de buurt en Den Haag is altijd een klus te doen.

Hoogtepunten

Gert-Jan kan terugkijken op een aantal bijzondere activiteiten en hoogtepunten. Hij noemt de opvang van tien vluchtelingen in de kerk en de bereidheid van vrijwilligers om hand-en-spandiensten te verrichten. Hij zegt: 'Dat hebben wij toch maar in een korte tijd geregeld en het was een succes.'

Een andere actie die Gert-Jan met veel plezier heeft gedaan, is het project van KidsCare Kenia. Voor deze stichting, welke is opgericht door buurtgenoten Gerard en Lisette Geenen, heeft de diaconie zich twee jaar lang ingezet. Met een aantal collectes en een succesvolle talentenveiling kon een bedrag van ruim € 20.000 worden ingezameld.

Gert-Jan is ook trots op het Buurt-en-kerkhuis Shalom. Zichtbaarheid van de kerk in buurt en wijk is erg belangrijk. Mensen kunnen dan concreet zien en ervaren wat de kerkgemeenschap voor hen kan betekenen. Denk ook maar eens aan de wekelijkse maaltijden van Samen Aan Tafel in de Bosbeskapel, een laagdrempelige activiteit voor en met mensen in de Vruchtenbuurt. Hij coördineert een en ander. Je ziet alle ellende op de tv, maar je kunt er ook iets aan doen en dat is beter dan niets.

Samenwerking in Zuidwest

Nadat hij in 2017 aantrad als diaken lag er al een gezamenlijk beleidsplan van de diaconieën van de drie locaties. In zijn eerste periode heeft Gert-Jan zich sterk gemaakt voor een nog intensievere samenwerking. Met succes, want, zo merkt hij op: 'Nu doen wij bijna alles gezamenlijk en blijft er toch voldoende vrijheid om op locatieniveau onze eigen zaken in te kleuren.' Vooral het samenvoegen van de financiën heeft het veel gemakkelijker gemaakt. Ook konden hierdoor rekeningen worden opgeheven, hetgeen tot een flinke kostenbesparing heeft geleid. 'Samen sta je sterk en wij kunnen veel met elkaar', merkt hij glimlachend op.

Toekomst

Gert-Jan blijft hoop houden dat de kerk nog lang kan bestaan in onze wijken. De toenemende onrust in de wereld en de klimaatontwikkelingen zullen ons allen wat nederiger maken. Hij blijft optimistisch: 'Komt tijd, komt Raad.'

Voorlopig gaat hij het rustig aan doen en de komende tijd gebruiken met nadenken over hoe hij zijn vele vrije tijd gaat besteden. Omdat zijn vrouw nog wel een aantal jaren wil blijven werken, zou het zomaar weer eens een betaalde baan kunnen worden. En natuurlijk met kinderen en kleinkinderen als opa leuke dingen doen.

Christiaan Scheen